

КОНЦЕРТНЕ ЖИТТЯ В СУМАХ: НОВІ ТВОРЧІ ПРОЕКТИ

Здійснено аналіз форм академічного виконавства в місті Суми. Окреслено роль обласної філармонії в культурному житті городян. Зосереджено увагу на двох мистецьких проектах, які активно функціонують і визнані сумською аудиторією. Відзначено, що кожен із них використовує свої прийоми залучення слухача до концертної зали. Фестивалі «Bach-fest» і «Organum» ґрунтуються на усталеному класичному репертуарі і зацікавлюють публіку закордонним статусом запрошеного артиста, його зірковим ім'ям. Концертні акції дуету «Два роялі» репрезентують нову сучасну музику і спрямовані на пошук інноваційних форм її представлення слухачу. У процесі експерименту ансамблісти залучають театралізацію, декламацію, візуальну складову тощо. З'ясовано, що обидва підходи спрацьовують, і сумський слухач залучається до концертів класичної музики. Визначено, що модель концертного життя Сум відбиває тенденції, поширені в сучасному фестивальному русі України. У межах одного міста не типова поляризація протилежних музичних напрямів: апологетизація класичного мистецтва, з одного боку, і прихильність до сучасної нової музики із застосуванням різних експериментальних форм її втілення, з іншого. Проте це спонукає до пошуку нового. Таким чином, творча функція мистецтва здійснюється.

Ключові слова: дует «Два роялі», класична музика, концерт, слухач, фестиваль.

У світі розвинених мультимедійних технологій майже вся створена людством музика доступна слухачеві. Її можна слухати в аудіо- і відео-форматах в інтерпретації визнаних майстрів і молоді, яка демонструє свої досягнення в мережі Інтернет. У таких умовах, здавалося б, ера живого концертного виконання має відійти у минуле. Проте і сьогодні публіка відвідує концерти класичної музики. Що приводить слухача до концертного залу? Розглянемо це актуальне питання.

У великих культурних центрах України філармонічні концерти, гастрольний рух, фестивальні і конкурсні заходи пропонують слухачеві досить різнопланову музику. Відвідують такі концерти зазвичай для того, щоб послухати відомого виконавця чи визнаний колектив, підтримати творчу учнівську молодь, ознайомитися з музичними новинками, побувати на прем'єрі чи ювілейному вечорі тощо. Зовсім інша ситуація у невеликих містах, концертне життя в яких є не настільки жваве, рідко виступають майстри світового рівня і концертне життя забезпечують переважно місцеві музиканти. Мета статті – з'ясувати шляхи залучення слухача на концерти класичної музики в українській глибинці. Матеріалом дослідження обрано концертне життя у місті Суми.

Сумщина є пограничним північно-східним регіоном, який межує з Росією (Брянською, Курською та Белгородською областями). Засноване 1652 року, місто Суми має свою історію, культурні й мистецькі традиції. Протягом XIX – XX століть, на які припадає культурно-економічний розквіт міста, тут неодноразово були видатні письменники, поети, художники, діячі науки, зокрема Г. Сковорода, Т. Шевченко, Леся Українка, В. Короленко, О. Купрін, А. Чехов та ін. Особливо гордістю є обласна філармонія (колишній будинок Дворянського зібрання), акустику якої вважали однією з найкращих у дореволюційній Росії. Тут звучали спів Л. Собінова, Ф. Шаляпіна, І. Алчевського, гра С. Менгер, О. Зілоті, С. Рахманінова та інших видатних майстрів.

Сьогодні до Сум не часто навідуються відомі діячі академічного мистецтва. Концертне життя міста здебільшого становлять виступи артистів обласної філармонії, звіти

студентів і викладачів Вищого училища мистецтв і культури імені Д. С. Бортнянського, факультету мистецтв Педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Навчальні заклади активно проводять мистецькі конкурси: міжнародний фортепіанний конкурс «Слобожанська фантазія», всеукраїнський конкурс диригентської майстерності імені Д. С. Бортнянського, міжрегіональний дитячий фестиваль-конкурс «Пролісок». Це ті основні заходи, якими мінімально забезпечується потреба сумчан слухати живе виконання. Філармонічні концерти і заходи з підвищення виконавської майстерності молоді відвідують переважно родичі і знайомі самих учасників-музикантів.

Обласна філармонія не забезпечує гастролей, і це частково компенсується мистецькими проектами, які ініціює місцевий музикант і продюсер Орест Коваль. Міжнародні фестивалі камерної та органної музики «Bach-fest», «Organum» і джазової музики «Jazz-fest» більше як за двадцять років набули заслуженого визнання сумської публіки. Започатковані в переломні 90-ті роки ХХ століття¹, ці щорічні фестивальні акції традиційно відбуваються весною та восени², вони створили в місті моду на класичне мистецтво, виховали свого слухача.

На організацію фестивалів, як відзначає О. Коваль, його підштовхнула робота органістом «за контрактом» у Сумській обласній філармонії. Оскільки постійної ставки не було, музикант мусив організувати свої концерти сам і виступав у них як виконавець і ведучий. За його словами, це давало «незмірно ближчий контакт з людьми»³. Навчившись організувати концерти для себе, О. Коваль вирішив «зробити це для друзів і назвати фестивалем»⁴. Саме дружньою атмосферою і відзначаються ці мистецькі акції. Продюсер сам веде всі концертні вечори. У невимушеному спілкуванні з публікою він коментує програми, представляє виконавців, які завітали в гості. Іноді на підтвердження своєї професійної компетентності музикант сам виходить на сцену як клавесиніст камерного ансамблю «Organum»⁵. О. Коваль, безумовно, є центральною постаттю в цих мистецьких заходах, господарем та експертом.

Інша авторитетна постать сумських фестивалів – Й. С. Бах. Він – центр музичного універсалу, траєкторія освоєння якого є найрізноманітнішою: від органних і клавірних творів до джазових композицій (інваріант – барокових імпровізацій). Відповідно до концепції проекту, концертні програми часто виконуються на органі і клавесині⁶, спеціально придбаному для цих заходів на грант міжнародного фонду «Відродження», а також на різних старовинних інструментах, які привозять із собою музиканти. Завдяки провідній ролі цих двох особистостей відбулася персоніфікація самого проекту, який сумчани називають «Орестівський фестиваль» або «Бахівський фестиваль».

Музичні форуми «Bach-fest», «Organum», «Jazz-fest», цілком уписуючись у фестивальну практику в Україні і претендуючи на певний європейський статус, усе ж є акціями локальними. Серед концептуальних положень їх проведення – залучення приїж-

---

¹ Перший фестиваль «Organum» був проведений в Сумах у квітні 1993 року.

² Фестиваль «Organum» зазвичай проходить у квітні, «Bach-fest» – у жовтні.

³ Коваль Орест Романович [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Коваль_Орест_Романович – Дата доступу: 15.11.2015.

⁴ Там само.

⁵ Ансамбль камерної музики «Organum» (скрипка, флейта, віолончель, клавесин) О. Коваль створив 1998 року.

⁶ Двомануальний концертний клавесин голландської фірми «Fred Bettenhausen» є точною копією барокового інструмента кінця XVII століття, оригінал якого збережено в шотландському музеї м. Единбурга. В Україні є лише два таких інструменти: у Києві і Сумах.

джих музикантів. Культивууючи елітарне мистецтво на різний смак, ці заходи визначаються обов'язковою наявністю «ізіюминки» у кожному проекті (виконавця зі світовим ім'ям, провідного музичного колективу, дитини-вундеркінда тощо). Бажання почути і побачити запрошену зірку спрацьовує неодмінно, і зацікавлена публіка влаштовує аншлаги на фестивалні концерти. Її приваблює не нове, оскільки фестивалні програми, зазвичай, містять відомий репертуар, а сподівання музичного дива. Одноразовість концертної акції тільки підігриває зацікавленість слухача і, не позбавлений певного елементу снобізму, відвідавши концерт, він відчуває, що долучився до високого мистецтва.

Представлені дві, протилежні за своєю спрямованістю музичні практики, які репрезентують живе концертне виконавство в Сумах і мають свого слухача (він може бути тим самим, але мотивованим по-різному), здається, не залишають місця іншій творчій ініціативі. У сумських музикантів є «вибір»: долучитися до філармонічних заходів для родичів і знайомих чи стати зіркою (вундеркіндом), яка незмінно привертає увагу слухача. Водночас, це спонукає й до пошуку оригінального творчого шляху. У жовтні 1999 року піаністки Олена Антонець і Людмила Скриннік виступили з творчим проектом, представивши іншу класичну музику.

Концерт із фортепіанних творів Д. Шостаковича став певною антитезою – не все центрується на Й. С. Баху. Окрім нього, є ще багато інших, не менш значних музичних всесвітів. Піаністки звернулися до музики XX століття (див. додаток) яка, на відміну від «бахівського зіркового неба», є моментом потрясіння, катарсису. Створюючи цей проект, вони, звісно, не сподівалися на масового слухача й адресували свій концерт передусім музикантам і художній інтелігенції міста. Проте «чесну роботу» концертанток, які показали прекрасний художній результат, було помічено. Вона викликала повагу і захоплення колег, схвальні відгуки у пресі.

Наступним творчим проектом піаністок стали два вечори у грудні 2000 року – до 230-річчя від дня народження Л. ван Бетховена. До акції долучилися і місцеві музиканти: Людмила Стичук (скрипка), Лариса Белошапка (скрипка), Ольга Зав'ялова (віолончель). Центральною в насиченій і різноманітній програмі з фортепіанних, камерних сонат і тріо (див. додаток) стала «Крейцера» соната у виконанні Л. Скриннік – Л. Стичук. Безумовно, цей захід був розрахований на освічену публіку – інтелектуально вихованого слухача, мислячу молодь, яка прийшла на концерт не розважатися, а наживо послухати бетховенські шедеври. Такий задум справдився. Коло шанувальників творчості піаністок значно розширилося, і це надихало на подальші творчі пошуки.

Усвідомлення того, що концертні проекти мають бути не разовими, сподівання на тривале творче спілкування спонукали піаністок до співпраці з музичною організацією. Проте їхні мистецькі плани не зацікавили обласну філармонію, тому було створено продюсерський центр «Et cetera»¹, під егідою якого О. Антонець і Л. Скриннік продовжили свої виступи².

2001 рік виявився дуже плідним у втіленні творчих проектів артисток. Його відкрито різдвяним концертом «Святки. Музика на “біс”», у якому за участі солістів-інструменталістів Жанни Савельєвої і Людмили Стичук та співака Федора Руденка прозвучали відомі твори Н. Паганіні, П. Сарасате, Ф. Крейслера, Ж. Бізе, Дж. Верді, Г. Доніцетті, Б. Бартока, П. Чайковського, Р. Шедріна, Дж. Гершвіна та ін. (див. додаток).

¹ Директор центру Л. Скриннік.

² Проект «Антреприза класичної музики від “Et cetera”. Музика XX століття» представили О. Антонець і Л. Скриннік на Третньому фестивалі камерної і класичної музики «Поліська рапсодія» у м. Шостка (див. додаток).

Захід був сповнений святкового настрою. Суцвіття музичних хітів захоплено сприйняла аудиторія. Зал філармонії був уцент заповнений. Єдиним «недоліком» концерту, стала одиничність цієї акції, утім, як і майже всіх творчих проектів піаністок.

У березні сумська публіка мала можливість слухати камерний «Сонатний вечір» з опусів Л. ван Бетховена, Е. Гріга і С. Франка, під час якого в новому жанровому контексті прозвучав знаковий для музикантів твір – «Крейцера» соната (див. додаток). Наприкінці року піаністки знову звернулися до Д. Шостаковича. У концерті-реквіємі, присвяченому пам'яті композитора, до раніше виконуваних камерних і фортепіанних творів вони додали визначне для творчості митця драматичне тріо «Пам'яті Солертинського» й автобіографічний меморіальний квартет «Пам'яті жертв фашизму та війни» (див. додаток).

Пошук свого виконавського «я» у межах стилів і жанрів від Л. ван Бетховена до музичних хітів привів піаністок до крайньої альтернативи Й. С. Баху – творчості А. Шнітке. Відзначимо, що музика цього композитора не звучить у сумській філармонії, як і на «орестівських фестивалях». Вона не розрахована на улещання слуху. Це музика, у якій відтворено досвід минулого століття, вона вражає правдою про всіх нас. Полістистика А. Шнітке, як корозія свідомості, роз'їдає усе класичне і зразкове. Виконувати і сприймати таку музику складно, але публіка чекає саме такого емоційного очищення. У цьому переконав концерт «Альфред Шнітке» (до 15-річчя чорнобильської катастрофи), який надзвичайно зацікавив слухачів. Програма містила камерні твори митця (див. додаток). Згодом піаністки, позиціонуючи себе повноважними представниками класики ХХ століття, персоніфікацією якої є музика А. Шнітке, неодноразово поверталися до творчості цього композитора. Його музика стала тією точкою перетину, у якій їхні музичні смаки збіглися. Виконання творів А. Шнітке стало певною відзнакою музиканток. Уже наприкінці 2001 року вони запропонували сумській публіці розширену програму з камерних і фортепіанних творів композитора (див. додаток), зокрема поетико-музичний твір «П'ять афоризмів на вірші Й. Бродського» (з читанням віршів між частинами циклу). У проєкті «Альфред Шнітке» (листопад, 2002) прозвучала найскладніша, рідко виконувана трагічно-апокаліптична фортепіанна соната № 3 (див. додаток), а з нагоди 70-річчя від дня народження композитора піаністки організували і провели в Сумах фестиваль пам'яті митця. У концертних заходах (25, 27 листопада, 2004) узяли участь сумські музиканти, а також ансамбль Московської державної філармонії, лауреат міжнародних конкурсів «Романтик-квартет». У програмі були як твори А. Шнітке, зокрема його Третій квартет, «Мадригал пам'яті О. Когана» (для скрипки соло), «Moz-Art» (для двох скрипок), концертна п'єса «Присвята Стравінському – Прокоф'єву – Шостаковичу» (для фортепіано у шість рук), так і квартетна музика Л. ван Бетховена і Д. Шостаковича (див. додаток). Був проведений також круглий стіл «P. S. з коментарем».

Робота в камерно-інструментальних проєктах, яка виявила спільність музичних зацікавлень виконавиць, наштовхнула їх на думку представити сумській публіці виключно фортепіанно-дуетний концертний формат. Складність цього рішення зумовлена особливістю завдань такого виду музикування. Однотембровий ансамбль передбачає не тільки ідеальну стильову і звукову єдність музикантів, цілісність інтерпретаційних рішень, а й внутрішнє відчуття один одного – «спорідненість душ»¹. Розмірковуючи

---

¹ Невипадково відомі фортепіанні дуети є родинними ансамблями: брати Адольф і Михайло Готліби, сестри Галина і Юлія Туркіни, подружжя Любов Брук і Марк Тайманов, Олена Сорокіна й Олександр Бахчієв, Юрій Кот й Ірина Алексійчук та ін.

про «вибіркову спорідненість» двох відносно самостійних систем, сучасний український соціолог П. Кутуєв відзначає: «<...> Створюючи неповторно індивідуальні констеляції, вони виявляють <...> внутрішній потяг один до одного, взаємну спряженість, у рамках якої є однаково значимими моментами, що постають у нерозривній єдності»¹. Яскраво індивідуальні представниці різних виконавських шкіл (Л. Скриннік – Ленінградської консерваторії імені М. Римського-Корсакова, клас професора Д. Светозарова, О. Антонєць – Харківського інституту мистецтв імені І. П. Котляревського, клас заслуженого діяча мистецтв, професора Н. Єщенко), протилежні за творчим темпераментом (О. Антонєць – витончено-емоційна, з філігранною, блискучою технікою, Л. Скриннік – експансивна, яскрава у фактурно крупних творах) – піаністки змогли знайти ті точки перетину, які поєднали їх в ансамблеві цілі. Спрямованість не на «мистецтво прекрасних мрій», а на класику ХХ століття і сучасну нову музику, на нові форми концертування, готовність до експериментування стали основою для їхнього творчого союзу. Копітка робота над музичним текстом, продуманий розподіл партій, узгодженість виконавських прийомів, спільність поглядів на інтерпретаційне прочитання творів дали можливість музиканткам досягти бездоганної звукової узгодженості і справжньої художньої цілісності.

Концерт «Фортепіанний дует», який остаточно закріпив нове виконавське амплуа артисток, відбувся у переповненому залі. Безумовно, на зацікавленість аудиторії вплинула вдало дібрана програма з відомих творів Д. Шостаковича, С. Рахманінова, А. П'яццолі, Д. Мійо та ін. (див. додаток). Водночас, для самих піаністок формат фортепіанного дуету виявився придатним для апробації музичних експериментів. Першою такою спробою став «Сачидао» Р. Лагидзе, запальне звучання якого виконавиці оздобили супроводом партії барабану². Вдала знахідка додала музиці національного колориту і була захоплено прийнята публікою.

Далі увагу піаністок привернули С. Рахманінов і М. Равель. Концерт «Два роялі», назва якого визначила ім'я самого ансамблю, відбувся з аншлагом. За чотири дні до початку квитків у касах уже не було. Як відзначала преса, «публіка зібралася доволі молода – до третини студенти і школярі»³. Концепція проекту – відтворення світовідчуття людини на межі ХІХ – ХХ століть. Полярні стани очікування, зміни від світлих сподівань до апокаліптичних настроїв відбилися в музиці двох композиторів-сучасників. Життєствердна лірико-пасторально палітра фортепіанних сюїт С. Рахманінова з радісним апофеозом святкових дзвонів була цілком зруйнована фатальним всепоглинаючим вихором равелівського «Вальсу» (див. додаток).

Бажання відійти від академічної заданості, репрезентувати слухачеві нову музику як класику ХХ століття стало своєрідністю дуету «Два роялі». Саме в цьому напрямі піаністки продовжували свої творчі експерименти і, безумовно, у своїх пошуках не могли обійти улюбленого А. Шнітке. Концерт «Фантасмагорія за Гоголем на два роялі», із творів «(Не) сон у Літню Ніч» (не) за Шекспіром), сюїти з музики до кінофільму «Мертві душі» та сюїти «Ревизская сказка» (див. додаток), як писали газети, «став екстраординарною подією» в культурному житті міста⁴. Щоб відтворити світ гоголів-

¹ Кутуєв П. Избирательное средство в социологии Макса Вебера / Павел Кутуев // Социология: теория, методы, маркетинг. – 1999. – № 3. – С. 138.

² Партію барабана виконав Борис Гончаренко.

³ Гончарук Н. Классика в два рояля / Наталия Гончарук // Данкор. – 2008. – № 9, 5 марта. – С. 13.

⁴ Поляков А. Встреча двух гениев / Андрей Поляков // Панорама. – 2009. – № 51, 16 декабря. – С. 12.

ських персонажів, концертантки вдалися до театралізації – аксесуари одягу змінювалися залежно від музичного образу і декламації (між частинами «Ревизской сказки» читали уривок із «Записок божевільного» М. Гоголя¹). Були застосовані також додаткові звукові ефекти: метроном, свисток, дзвоники, щітки, колотушка, тарілки тощо. Проте найбільше приголомшили публіку срібні столові прибори, розкладені на струнах роялю, щоб досягти ефекту препарованого фортепіано. Ці експерименти «неочікувані і ніколи раніше не бачені в залі філармонії»², публіка сприйняла належно. Як відзначалося в рецензіях, «<...> відчувалося, що слухачі <...> були підготовлені до сприйняття такої музики. І навіть не дуже досвідчені в сучасній музиці, і ті, хто вперше чув твори композитора, не відчували дискомфорту»³.

Новорічним сюрпризом до 2010 року для сумчан став «Фортепіанний бал». Представлена піаністками феєрична різноманітність музично-танцювальних жанрів охопила від сумних, ліричних до гумористичних, запальних настроїв. Королем балу, у найкращих традиціях проведення таких заходів, став вальс. Символ XIX століття був уособлений у вальсах М. Равеля, Я. Сібеліуса, К. Дебюссі (див. додаток). Від митного танцювальний вектор був спрямований у сьогодення: яскраву «Циркову польку» І. Стравінського підхопила полум'яна «Ламбада» Г. Белова. І, безумовно, «хореографічна композиція» була б неповною без гарячого пристрасного танго – трансформованим в А. П'яццолі у «Фугу-містерію», ним гідно завершився концерт. Контрастом до танцювальних номерів прозвучали джазова «Фантазія на теми пісень Дж. Гершвіна» Ю. Маєвського і колоритно обіграні «Три страданія» В. Бібергана, у яких артистки застосували вже випробуваний прийом театралізації. Для характеристики образів вони використали елементи костюмування та акторської гри. Формат чотириручного твору дав змогу створити сценку сільського життя: «<...> Піаністки перевтілювалися то в нерозлучних подруг, які скаржаться одна одній на своє нелегке молоде життя, то в кавалера і панночку, явно не байдужих одне до одного»⁴. Уже звикла до таких концертних сюрпризів публіка вітала знахідки артисток дружніми оплесками, а рецензенти відзначали, що театралізовані експерименти дуету «Два роялі» «завжди суворо “дозовані”, позначені бездоганним художнім смаком і не відволікають від головного – сприйняття виконуваної музики»⁵.

Танцювальна тема набула продовження в концерті «Танго і Блюз». У програмі поєднано джазові ритми Дж. Гершвіна і відомі танго А. П'яццолі (див. додаток). Прем'єрою для сумчан стали «Балетна сюїта» аргентинського майстра, рукописні ноти якої піаністки отримали з Італії, та «Le Grand tango» в обробці С. Губайдуліної. Відзначимо, що не всі музиканти академічної школи беруться за виконання такої програми. Ритмічна химерність й імпровізаційність джазового стилю, гармонічна барвистість і внутрішня експресія аргентинського темпераменту вдаються далеко не кожному. Проте, зі слів піаністок, «над програмою працювалося легко й із задоволенням, адже мріяли зіграти Гершвіна на філармонічній сцені ще з консерваторських

---

¹ Уривок читала Л. Скриннік між № 6 «Чиновники» і № 7 «Бал».

² Лесина Ю. «Крики времени» Альфреда Шнитке / Юлия Лесина // Ваш шанс. – 2009. – № 50, 16 декабря. – С. 31.

³ Там само.

⁴ Поляков А. В ожидании чуда / Андрей Поляков // Панорама. – 2009. – № 53, 30 декабря. – С. 11.

⁵ Приходько Г. Театр для двух роялів, або Подвійний портрет у філармонічному інтер'єрі / Ганна Приходько // Ярмарок. – 2011. – № 15, 14 квітня. – С. 4.

років»¹. У трактовці «Рапсодії в стилі блюз» максимально намагалися дотримуватись авторських вказівок і відтворити оркестрові тембри у фортепіанній фактурі»². Це музикантам, безумовно, вдалося, і відвідувачі концерту разом із ними поринули в атмосферу натхнених настроїв і спекотних почуттів. Не обійшлося і без експериментування. На завершення концерту «відеорядом» до танго «Soledad» виступили дві танцювальні пари³, які представили своє прочитання твору рухами бальної хореографії.

Новим для сумчан став і чотириручний дуетний проект. Програма «Рояль на двох» виявила зорієнтованість виконавиць на сучасне мистецтво: від класичної моцартівської сонати (*ре мажор*), найвідомішої фантазії Ф. Шуберта (*фа мінор*) вони перейшли до музики XX століття (М. Равель) і нашого часу (В. Гаврилін, В. Біберган, див. додаток). Цього разу асоціативний відеоряд було виведено на екран. Вдало дібрані живописні етюди і художні фотографії, безумовно, сприяли увиразненню музичної образності. Особливо це було важливо для необізнаного слухача, а в залі філармонії, «заповненої сумською інтелігенцією від 30 до 60, траплялася й молодь, яка, судячи з усього, уперше прийшла послухати класику»⁴.

«Чиста класика» звучала в концерті «У пошуках Моцарта». Відповідно до звичаїв XVIII століття, слухачів було запрошено в музичний салон. На вході до залу філармонії гостей зустрічав дворецький. Високі канделябри по краях сцени, підсвічники на роялі, костюми і перуки – усе це створювало атмосферу моцартівської доби. Програма із творів австрійського генія завжди для будь-якого музиканта є випробовуванням на майстерність, технічну досконалість, стилістичне чуття. Ансамблеві опуси В. А. Моцарта становлять подвійну складність, проте піаністки успішно виконали їх. Їм удалося досягти прозорості, пластичності й витонченості звучання і в кантиленних епізодах, і у віртуозних пасажах пізніх сонат композитора (див. додаток). Концертність, відповідно до стилю, була яскравою, ефектною, проте не масштабною, а камерною і легкою⁵.

Пропагувати класичну музику О. Антонєць і Л. Скриннік намагаються не тільки з філармонічної сцени. Вони придбали електронні клавішні інструменти фірми «Yamaha» з семплами звучання акустичного концертного роялю. Мета проекту «Класика від Yamaha» – репрезентувати ці інструменти і їх можливості у виконанні класичної музики. Концерти в міській муніципальній галереї («Серед світів: від Моцарта до П'яццолі» і «Зимова казка», див. додаток) були спрямовані на залучення широкої непідготовленої аудиторії до світу класичного мистецтва. Саме це було метою й музичних заходів («Open air» – концерти на вулиці С. Прокоф'єва, до Дня міста, «Бузковий блюз»). Піаністки прагнули привернути увагу перехожого, захопити його зненацька, не чекаючи, коли він завітає до концертного залу, самим прийти до слухача. Відповідно добиралися й програми, основу яких становили переважно «шлягери» класичного репертуару (див. додаток).

¹ Лесина Ю. И джаз, и танго, и весна... / Юлия Лесина // Ваш шанс. – 2010. – № 14, 7 апреля. – С. 23.

² Лесина Ю. И джаз, и танго, и весна... / Юлия Лесина // Ваш шанс. – 2010. – № 14, 7 апреля. – С. 23.

³ У концерті взяли участь фіналісти чемпіонатів України з бальних танців Аліна Загоняйко, Євген Селезньов, Віолета Павлушко та Сергій Крячко.

⁴ Невская Е. Рояль на двоих / Евгения Невская // Ваш шанс. – 2010. – № 5, 3 февраля. – С. 23.

⁵ Проект «У пошуках Моцарта» був визнаний одним із найкращих музичних заходів 2011 року (Поляков А. Дванадцять місяців творчості: культурна життя Сумщини поразила своїм різноманітністю / Андрей Поляков // Панорама. – 2012. – № 5, 8 февраля. – С. 12).

Дует «Два роялі» перебуває у постійному творчому пошуку. Серед останніх його проектів – джазовий вечір «Джаз. Класика. Рояль» (див. додаток), у якому вперше в Україні було виконано «Рапсодію in Black» (на теми опери Дж. Гешвіна «Поргі і Бесс») В. Грязнова, концерт-свято «Новорічна мішура» (див. додаток), «Всесвіт Бетховена» у фортепіанних перекладеннях його симфонічних творів (див. додаток)¹ тощо.

Виступи ансамблю не обійшла увагою місцева преса. Творчі проекти музиканток, «які мають прекрасну фортепіанну школу <...> пропагують сучасну класичну музику <...> вміють переносити слухача у зовсім інший, дивовижний і витончений світ»², завжди викликають захоплені відгуки в сумських періодичних виданнях³.

Отже, у сучасному концертному житті м. Суми є три підходи у залученні слухача до світу класичної музики:

- «доморощений» філармонічний, який має установку на квазімасового слухача;
- фестивально-гастрольний – розрахований на досвідчену публіку і зірковий статус приїжджого артиста;
- експериментальний – спрямований на новий рівень спілкування зі слухачем, на зближення з ним.

Усі три підходи формують і мають групи своїх слухачів. Безумовно, вони не ізольовані і певною мірою пересікаються, але щоразу слухача приваблює щось своє. Різна мотивація приводить одного й того ж слухача на ці концерти. Водночас, третій підхід є найбільш складним і ризикованим. Кожен концерт у цьому випадку є випробуванням на зрілість і професійну майстерність і потребує колосального творчого напруження. Проте такий рівень і приваблює виконавця, адже якщо ти справжній музикант – маєш грати на сцені. Це складний шлях, але це шлях мистецтва.

Поляризація двох музичних полюсів: канонізація бахівського універсуму і виконання абсолютної його альтернативи – музики А. Шнітке (як тіньового Й. С. Баху ХІХ століття) – це специфічно сумський феномен. Більш природним видається широке русло концертного життя без протиставлень і опозицій. Сумська модель у мініатюрі повторює ситуацію, яка склалася в музичному житті України: «Харківські асамблеї» з їх апологетизацією класики й одеські «Два дні і дві ночі» – спрямовані на музичний експеримент. Проте Харків та Одеса самозамкнені, самовідтворювані системи. У межах одного міста така поляризація, як заряд високого напруження, сприяла очищенню концертного життя, появі нового. Отже, творча функція мистецтва здійснилась.

---

¹ Концерт «Всесвіт Бетховена» докладно проаналізувала І. Довжинець у статті «Концертне життя фортепіанних перекладень бетховенських симфоній» (Довжинець І. Г. Концертне життя фортепіанних перекладень бетховенських симфоній / І. Г. Довжинець // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. Харк. нац. ун-ту мистецтв ім. І. П. Котляревського / ред.-упоряд. І. Ю. Сухленко, М. С. Чернявська. – Харків : С.А.М., 2015. – Вип. 44 – С. 118–128).

² Лесина Ю. И форте, и пиано – и дивно! / Юлия Лесина // Ваш шанс. – 2009. – № 52, 28 декабря. – С. 23.

³ За рейтингом газети «Панорама», дует «Два роялі» увійшов у Золоту десятку діячів культури м. Суми 2010 року і був визнаний найкращим творчим дуєтом року (Золотая десятка 2010 года. Людмила Скрынник и Елена Антонец. Соприкосновение миров // Панорама. – 2011. – № 6, 2 февраля. – С. 16–17).

ДОДАТОК

ПРОГРАМИ КОНЦЕРТІВ ОЛЕНИ АНТОНЕЦЬ І ЛЮДМИЛИ СКРИННІК

07. 10. 1999 р. «Дмитро Шостакович» (обласна філармонія).

Д. Шостакович. Соната для фортепіано № 2 (*h-moll*, ор. 61),
9 прелюдій для фортепіано (ор. 34). Виконує Л. Скриннік.
Музика для двох фортепіано: Сюїта (*fis-moll*, ор. 6),
Концертино (*a-moll*, ор. 94), Тарантела (ор. *G-dur*).
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

21. 12. 2000 р. «Бетховенські вечори». До 230-річчя від дня народження Л. ван Бетховена (обласна філармонія).

Л. ван Бетховен. Соната для фортепіано № 13 (*Es-dur*, ор. 27).
Виконує Л. Скриннік.
Сонати для скрипки і фортепіано: № 5 (*F-dur*, ор. 24), № 9 (*A-dur*, ор. 47,
«Крейцера»), «Романс» для скрипки і фортепіано № 2 (*F-dur*, ор. 50).
Виконують Л. Скриннік (фортепіано), Л. Стичук (скрипка).

22. 12. 2000 р. «Бетховенські вечори» (обласна філармонія).

Л. ван Бетховен. 7 варіацій для віолончелі та фортепіано
на тему з опери В. А. Моцарта «Чарівна флейта» (WoO 46).
Виконують О. Зав'ялова (віолончель), О. Антонець (фортепіано).
Дует для скрипки і віолончелі (*C-dur*, ор. 27).
Виконують Л. Белошапка (скрипка), О. Зав'ялова (віолончель).
Фортепіанні тріо № 3 (*c-moll*, ор. 1) і № 5 (*D-dur*, ор. 70).
Виконують О. Антонець (фортепіано), Л. Белошапка (скрипка),
О. Зав'ялова (віолончель).
Соната для фортепіано № 3 (*C-dur*, ор. 2). Виконує О. Антонець.

18. 01. 2001 р. «Святки. Музика на “біс”» (обласна філармонія).

У програмі твори: Н. Паганіні, П. Сарасате, Ф. Крейслера, Ж. Бізе, Дж. Верді,
Г. Доніцетті, Б. Бартока, П. Чайковського, Р. Щедрина, Дж. Гершвіна та інші.
Виконавці: О. Антонець (фортепіано), Ж. Савельєва (скрипка),
Л. Скриннік (фортепіано), Л. Стичук (скрипка), Ф. Руденко (баритон).

21. 03. 2001 р. «Сонатний вечір» (обласна філармонія).

Л. ван Бетховен. Соната для скрипки і фортепіано № 9 (*A-dur*, ор. 47,
«Крейцера»).
Е. Гріг. Соната для скрипки і фортепіано (*G-dur*, ор. 13, № 2).
С. Франк Соната для скрипки і фортепіано (*A-dur*, FWV 8).
Виконують Л. Стичук (скрипка), Л. Скриннік (фортепіано).

26. 04. 2001 р. «Альфред Шнітке». До 15-річчя чорнобильської катастрофи (обласна філармонія).

А. Шнітке. Соната для скрипки і фортепіано (№ 1, тв. 1963р.),
«Сюїта в старовинному стилі», «*Stille nacht*».
Виконують Л. Стичук (скрипка), Л. Скриннік (фортепіано).
Соната для віолончелі і фортепіано № 1 (тв. 1978 р.).
Виконують О. Зав'ялова (віолончель), О. Антонець (фортепіано).
Прелюдія пам'яті Д. Шостаковича (для скрипки та магнітофонної стрічки).
Виконує Л. Стичук.
«*Moz-Art*» (для двох скрипок). Виконують С. Наливайко, Л. Стичук.

**07. 11. 2001 р. «Дмитро Шостакович. Концерт-реквієм»
(обласна філармонія).**

Д. Шостакович. 7 прелюдій для фортепіано (ор. 34),
соната для фортепіано № 2 (*h-moll*, ор. 61). Виконує Л. Скриннік.
Фортепіанне тріо № 2 (*e-moll*, ор. 67, «Пам'яті Солертинського»)
Виконують О. Антонець (фортепіано), Л. Стичук (скрипка),
О. Зав'ялова (віолончель).
Струнний квартет № 8 (*c-moll*, ор. 110, «Пам'яті жертв фашизму та війни».
Виконують Л. Стичук (скрипка), С. Наливайко (скрипка), Ю. Іванов (альт),
О. Зав'ялова (віолончель).

24. 11. 2001 р. «Альфред Шнітке» (обласна філармонія).

А. Шнітке. Прелюдія і fuga для фортепіано (ор. 31),
«П'ять афоризмів на вірші Й. Бродського» (ор. 215). Виконує Л. Скриннік.
Соната для скрипки і фортепіано № 1, (тв. 1963 р.),
«Сюїта в старовинному стилі», «Stille nacht».
Виконують Л. Стичук (скрипка), Л. Скриннік (фортепіано).
Соната для віолончелі і фортепіано (№ 1, тв. 1978 р.).
Виконують О. Зав'ялова (віолончель), О. Антонець (фортепіано).

**20. 03. 2002 р. «Антреприза класичної музики від “Et cetera”.
Музика ХХ століття» (м. Шостка).**

П. Хіндеміт. Соната для скрипки і фортепіано *in D* (№ 2, ор. 11).
Виконують Л. Стичук (скрипка), Л. Скриннік (фортепіано).
Д. Шостакович. Фортепіанне тріо № 2 (*e-moll*, ор. 67, «Пам'яті Солертинського»)
Виконують О. Антонець (фортепіано), Л. Стичук (скрипка),
О. Зав'ялова (віолончель).
А. Шнітке. Прелюдія пам'яті Д. Шостаковича (для скрипки та магнітофонної
стрічки). Виконує Л. Стичук.
Соната для скрипки і фортепіано № 1 (тв. 1963 р.), «Stille nacht».
Виконують Л. Стичук, Л. Скриннік

25. 11. 2002 р. «Альфред Шнітке» (обласна філармонія).

А. Шнітке. Соната для фортепіано № 3. Виконує О. Антонець.
Мадригал пам'яті О. Кагана для скрипки соло. Виконує Л. Стичук.
Соната для скрипки і фортепіано № 2 (ор. 49, тв. 1968 р., «Quasi una Sonata»),
«Привітальне рондо». Виконують Л. Стичук (скрипка),
Л. Скриннік (фортепіано).

04. 10. 2003 р. «Фортепіанний дует» (обласна філармонія).

Д. Шостакович. Сюїта для двох фортепіано ор. 6.
С. Рахманінов. Сюїта для двох фортепіано № 1 (*g-moll*, ор. 5, «Фантазія»)
А. П'яццола. Сюїта для двох фортепіано (прем'єра в Україні).
Д. Мійо. Сюїта для двох фортепіано (ор. 165b, «Скарамуш»)
Р. Лагидзе. «Сачидао».
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

25. 11. 2004 р. Фестиваль до 70-річчя від дня народження А. Шнітке (обласна філармонія).

А. Шнітке. Струнний квартет № 3.

Л. ван Бетховен. Струнний квартет № 11 (*f-moll*, op. 95, «Quartetto serioso»).

Д. Шостакович. Струнний квартет № 7 (*fis-moll*, op. 108).

Д. Шостакович. Фортепіанний квінтет (*g-moll*, op. 57).

Виконують Л. Скриннік, «Романтик-квартет» (м. Москва).

27. 11. 2004 р. Фестиваль до 70-річчя від дня народження А. Шнітке (обласна філармонія).

А. Шнітке. «П'ять афоризмів на вірші Й. Бродського» (op. 215).

Виконує Л. Скриннік. «Moz-Art» (для двох скрипок).

Виконують Л. Белошапка, Л. Стичук.

Мадригал пам'яті О. Кагана для скрипки соло. Виконує Л. Стичук.

Соната для скрипки і фортепіано № 2 (op. 49, тв. 1968 р., «Quasi una Sonata»).

Виконують Л. Стичук, Л. Скриннік.

«Присвята Стравінському – Прокоф'єву – Шостаковичу» (для фортепіано у шість рук). Виконують О. Антонець, Л. Скриннік, І. Довжинець.

02. 03. 2008 р. «Два роялі» (обласна філармонія).

С. Рахманінов. Сюїта для двох фортепіано № 1 (*g-moll*, op. 5, «Фантазія»).

С. Рахманінов. Сюїта для двох фортепіано № 2 (op. 17).

М. Равель. «Вальс» (хореографічна поема для оркестру, перекладення для двох фортепіано М. Равеля).

С. Рахманінов. «Італійська полька».

А. Шнітке. «Шинель» із сюїти «Ревизская сказка».

Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

11. 12. 2009 р. «Альфред Шнітке. Фантасмагорія за Гоголем на двох роялях. До 75-річчя від дня народження (обласна філармонія).

А. Шнітке. «“(Не) сон літньої ночі” (не) за Шекспіром»

(перекладення для двох фортепіано К. Штрифанової).

Сюїта з музики до кінофільму «Мертві душі»

(перекладення для двох фортепіано К. Штрифанової).

Сюїта з музики до спектаклю театру на Таганці «Ревизская сказка»

(перекладення В. Боровикова).

«Stille nacht» (перекладення для двох фортепіано О. Антонець).

Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

24. 12. 2009 р. «Фортепіанний бал» (обласна філармонія).

Музика для двох фортепіано та в чотири руки:

М. Равель. «Вальс» (хореографічна поема для оркестру, перекладення для двох фортепіано М. Равеля).

Я. Сібеліус. «Сумний вальс» (перекладення Ю. Маєвського).

К. Дебюссі «Повільний вальс» (перекладення Ю. Маєвського).

І. Стравінський. «Циркова полька». Г. Белов. «Ламбада».

А. П'яццола. «Фуга-містеріо».

Ю. Маєвський. «Фантазія на теми пісень Дж. Гершвіна».

В. Біберган. «Три страждання».

Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

27. 01. 2010 р. «Рояль на двох» (обласна філармонія).

В. Моцарт. Соната для фортепіано в чотири руки *D-dur* (К 381).
Ф. Шуберт. Фантазія (*f-moll*, ор. 103).
В. Біберган. Цикли: «Далеке та близьке», «Три страждання»;
М. Равель. цикл із п'яти п'єс «Моя Матінка-Гуска».
В. Гаврилін. «Вальсик», «Візник», «Ямська», «Марш».
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

09. 04. 2010 р. «Танго і Блюз» (обласна філармонія).

Дж. Гершвін. Сюїта з опери «Порги і Бесс», «Рапсодія в стилі блюз».
Ю. Маєвський. «Фантазія на теми пісень Дж. Гершвіна».
А. П'яццола. Танго: «Adios Nonino», «Libertango», «Milonga de angel»,
«Soledad», «Фуга-містеріо», «Le Grand tango» (обробка С. Губайдуліної),
«Балетна сюїта».
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

09. 03. 2011 р. «У пошуках Моцарта» (обласна філармонія).

В. А. Моцарт. Сонати для фортепіано в чотири руки:
D-dur (К 381), *C-dur* (К 521), *F-dur* (К 497).
Органна фантазія *f-moll* (К 608, транскрипція Ф. Бузоні).
Соната для двох фортепіано *D-dur* (К 448).
Адажіо і фуга для двох фортепіано *c-moll* (К 426).
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

**02. 03. 2012 р. «Зимова казка» (проект «Класика від Yamaha»,
Сумська муніципальна галерея).**

П. Чайковський. «Вальс» із балету «Спляча красуня».
Сюїта з балету «Лускунчик» (обробка Н. Економіу):
Adagio (обробка М. Плетнева) – соло О. Антонець,
Інтермеццо (обробка М. Плетнева) – соло Л. Скриннік.
«Пори року»: «Святки». Виконує О. Антонець.
П. Чайковський. «Пори року»: «Біля коминка», «Масляна», «Пролісок».
Виконує Л. Скриннік.
С. Прокоф'єв. Сюїта «Попелюшка» (обробка М. Готліба).
«Марш» з опери «Любов до трьох помаранчів» (перекладення І. Кефаліді).
А. Хачатурян. «Вальс» із музики до драми М. Лермонтова «Маскарад»
(перекладення Ю. Маєвського). Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

**11. 12. 2011 р. «Серед світів: від Моцарта до П'яццоли»
(проект «Класика від Yamaha», Сумська муніципальна галерея).**

К. Дебюссі «Повільний вальс» (перекладення Ю. Маєвського).
В. А. Моцарт. Соната для двох фортепіано *D-dur* (К 448).
А. Шнітке. «“(Не) сон літньої ночі” (не) за Шекспіром»
(перекладення для двох фортепіано К. Штрифанової).
Ж. Бізе. «Арія Хозе» з опери «Кармен»
(обробка для двох фортепіано А. Бубельникова).
В. А. Моцарт – Ф. Ліст. Фантазія «Дон-Жуан».
А. П'яццола. «Le Grand tango» (обробка С. Губайдуліної).
Дж. Гершвін. «Колискова» з опери «Порги і Бесс».
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

Й. Брамс. Інтермецо (*b-moll*, op. 117). Виконує Л. Скриннік.
Ф. Шопен. *Andante spianato et grande polonaise brillante (Es-dur, op. 22)*.
Виконує О. Антонець.

22. 04. 2012 р. Концерт на вулиці С. Прокоф'єва м. Суми (проект «Класика від Yamaha»).

С. Прокоф'єв. «Монтеккі і Капулетті»,
«Танець дівчат із ліліями» із сюїти з балету «Ромео і Джульєтта»,
«Вальс» з опери «Війна і мир», «Гавот» із «Класичної симфонії»;
«Вставайте, люди руські» з кантати «Олександр Невський»,
«Вальс» і «Adagio» із сюїти з балету «Попелюшка» (обробка М. Готліба),
«Марш» з опери «Любов до трьох помаранчів» (перекладення І. Кефаліді).
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

11. 06. 2013 р. «Джаз. Класика. Рояль» (обласна філармонія).

В. Грязнов. «Рапсодія in Black» (на теми опери Дж. Гершвіна «Поргі і Бесс») –
прем'єра в Україні.
Д. Брубек. Сюїта «Точки джазу».
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

28. 05. 2013 р. Концерт до 140-річчя з дня народження С. Рахманінова (обласна філармонія).

С. Рахманінов. Сюїта для двох фортепіано № 1 (*g-moll*, op. 5, «Фантазія»),
Сюїта для двох фортепіано № 2 (op. 17),
«Симфонічні танці» (op. 45) (перекладення С. Рахманінова);
С. Рахманінов – Г. Андерсон «Вокаліз».
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

07. 09. 2013 р. Концерт до дня міста (проект «Класика від Yamaha»).

Д. Брубек. Сюїта «Точки джазу».
А. П'яццола. Танго: «Adios Nonino», «Libertango», «Milonga de angel»,
«Soledad», «Фуга-містеріо», «Le Grand tango» (обробка С. Губайдуліної).
Д. Мійо. Сюїта для двох фортепіано «Скарамуш» (op. 165b).
А. Шнітке. Сюїта з музики до кінофільму «Мертві душі»
(перекладення для двох фортепіано К. Штрифанової).
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

25. 12. 2013 р. «Новорічна мішура». Музика для двох фортепіано (обласна філармонія).

С. Прокоф'єв. «Марш» з опери «Любов до трьох помаранчів»
(перекладення І. Кефаліді).
А. Хачатурян. «Вальс» з музики до драми М. Лермонтова «Маскарад»
(перекладення Ю. Маєвського).
А. П'яццола. «Libertango».
Ж. Бізе. «Арія Хозе» з опери «Кармен»
(обробка для двох фортепіано А. Бубельникова),
«Хабанера» (обробка В. Грязнова).
Р. Лагидзе «Сачидао».
Й. Штраус «Персидський марш», «Анна-полька»,
сюїта з вальсів «Тільки ти», «Радецькі-марш», «Полька Трік-Трак».

Й. Штраус – Г. Андерсон. «Новий відлік вальсу Голубий Дунай».
Д. Брубек. «Блюз» і «Вальс» із сюїти «Точки джазу».
О. Цфасман. «Сніжинки», «Швидкий рух».
Ансамблі для фортепіано у вісім рук:
А. Хачатурян. «Танець з шаблями» з балету «Гаяне».
А. Лавиньяк. «Марш-галоп». В. Біберган. Концертна полька «Нора».
Виконують О. Антонець, О. Желудков, С. Зуєв, Л. Скриннік.

11. 12. 2014 р. «Всесвіт Бетховена» (обласна філармонія).

Л. ван Бетховен. Увертюри «Егмонт» (*f-moll*, ор. 84),
«Коріолан» (*c-moll*, ор. 62, перекладення Х. Бехна).
Симфонія № 3 (*Es-dur*, ор. 55 «Героїчна»), перша і друга частини
(перекладення О. Зінгера).
Симфонія № 5 (*c-moll*, ор. 67), третя і четверта частини.
Симфонія № 7 (*A-dur*, ор. 92), друга частина (перекладення Е. Наумана).
Симфонія № 9 (*d-moll*, ор. 125) «Ода до радості».
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

20. 05. 2015 р. «Бузковий блюз» (проект «Класика від Yamaha»).

П. Чайковський. «Вальс квітів», «Танець феї Драже»,
«Арабський танець» із балету «Лускунчик» (обробка Н. Ікономіу).
В. А. Моцарт – Г. Андерсон «Арія Папагено» з опери «Чарівна флейта».
Д. Брубек. «Блюз» і «Регтайм» із сюїти «Точки джазу».
Дж. Гершвін. «Колискова» з опери «Порги і Бесс».
В. Біберган. Концертна полька «Нора».
А. Хачатурян. «Вальс» із музики до драми М. Лермонтова «Маскарад»
(перекладення Ю. Маєвського).
Виконують О. Антонець, Л. Скриннік.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гончарук Н. Класика в два рояля / Наталия Гончарук // Данкор. – 2008. – № 9, 5 марта. – С. 13.
2. Довжинець І. Г. Концертне життя фортепіанних перекладень бетховенських симфоній / І. Г. Довжинець // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. Харк. нац. ун-ту мистецтв імені І. П. Котляревського / ред.-упоряд. І. Ю. Сухленко, М. С. Чернявська. – Харків : С.А.М., 2015. – Вип. 44 – С. 118–128.
3. Золотая десятка 2010 года. Людмила Скринник и Елена Антонец Соприкосновение миров // Панорама. – 2011. – № 6, 2 февраля. – С. 16–17.
4. Коваль Орест Романович [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Коваль_Орест_Романович. – Дата доступу: 15.11.2015.
5. Кутуев П. Избирательное сродство в социологии Макса Вебера / Павел Кутуев // Социология: теория, методы, маркетинг. – 1999. – № 3. – С. 136–148.
6. Лесина Ю. И джаз, и танго, и весна... / Юлия Лесина // Ваш шанс. – 2010. – № 14, 7 апреля. – С. 23.
7. Лесина Ю. И форте, и пиано – и дивно! / Юлия Лесина // Ваш шанс. – 2009. – № 52, 28 декабря. – С. 23.
8. Лесина Ю. «Крики времени» Альфреда Шнитке / Юлия Лесина // Ваш шанс. – 2009. – № 50, 16 декабря. – С. 31.

9. Невская Е. Рояль на двоих / Евгения Невская // Ваш шанс. – 2010. – № 5, 3 февраля. – С. 23.
10. Поляков А. В ожидании чуда / Андрей Поляков // Панорама. – 2009. – № 53, 30 декабря. – С. 11.
11. Поляков А. Встреча двух гениев / Андрей Поляков // Панорама. – 2009. – № 51, 16 декабря. – С. 12.
12. Поляков А. Двенадцать месяцев творчества: культурная жизнь Сумщины поразила своим разнообразием // Андрей Поляков // Панорама. – 2012. – №5, 8 февраля. – С. 12.
13. Приходько Г. Театр для двух роялів, або Подвійний портрет у філармонічному інтер'єрі / Ганна Приходько // Ярмарок. – 2011. – № 15, 14 квітня. – С. 4.

Довжинец І. Г. Концертна життя в Сумах: нові творчі проєкти. Розглянуто форми академічного виконання в місті Суми. Розкрито роль обласної філармонії в культурному житті містян. Зосереджено увагу на двох мистецьких проєктах, які активно функціонують і отримали визнання сумської аудиторії. Зазначено, що кожен з них використовує свої прийоми привертання слухача в концертний зал. Фестивалі «Bach-fest» і «Organum» базуються на встановленому класичному репертуарі і зацікавлюють публіку зарубіжним статусом запрошеного артиста, його зірковим ім'ям. Концертні акції дуэта «Два роялі» репрезентують нову сучасну музику і спрямовані на пошук інноваційних форм її представлення слухачеві. В процесі експерименту ансамблісти включають театралізацію, декламацію, візуальну складову і т. д. Виявлено, що обидва підходи срабатують, і сумський слухач звикає до концертів класичної музики. Встановлено, що модель концертного життя Сум відображає тенденції в сучасному фестивальному русі України. В межах одного міста не типово поляризація протилежних музичних напрямків: апологізації класичного мистецтва, з одного боку, і приверженості сучасній новій музиці з використанням різних експериментальних форм її втілення – з іншого. Однак це служить толчком до пошуку нового. Таким чином, творчі функції мистецтва здійснюються.

Ключові слова: дуэт «Два роялі», класична музика, концерт, слухач, фестиваль.

Dovzhynets I. H. Concert Life in Sumy: New Creative Projects. The analysis of the forms of academic performing in the city of Sumy is carried out in the context of Ukrainian concert practice. It denotes the role of the regional philharmonic society in the cultural life of the townspeople. It focuses on two art projects, which are actively functioning, and received the general recognition from Sumy audience. It is noted that each of them uses its own methods to attract the listener in concert hall. Festivals “Bach-fest” and “Organum” based on well-established repertoire are able to arouse the interest of the public by the presence of foreign guest artist, by his star name. Concert action duet “Two Pianos” presents a new contemporary music and focuses on the search for innovative forms of its conception to attract the listener. The experiment ensemble includes the dramatization, recitation, visual component, etc. It was found that both approaches could proceed and Sumy listener is attached to a classical music concert. The model of concert life in Sumy reflects the tendencies of the modern festival movement in Ukraine. Within one city the polarization of opposite musical styles is not typical: apologetization of classical art, on the one hand, and commitment to contemporary new music with various forms of its implementation by the experimental realization on the other. However, it serves as an impetus to the search for a new one. As a result, creative functions of art are carried out.

Keywords: duet “Two Pianos”, classical music, concert, the listener, festival.